

Matematično-fizikalni praktikum

Naloga 12

Luka Papež

30. junij 2025

1 Naloga

Na spletni učilnici je na voljo material (koda, vzorci) za ločevanje dogodkov Higgsovega bozona od ostalih procesov ozadja. V naboru simuliranih dogodkov je 21 karakteristik (zveznih kinematičnih lastnosti), katerih vsaka posamezno zelo slabo loči 'signal' od ozadja, z uporabo BDT ali (D)NN, pa lahko tu dosežemo zelo dober uspeh. Na predavanjih smo si ogledali glavne aspekte pomembne pri implementaciji ML, kot so uporaba ustreznih spremenljivk (GIGO), učenje in prekomerno učenje (training/overtraining), vrednotenje uspeha metode kot razmerje med učinkovitostjo (efficiency) in čistostjo (precision) vzorca (Receiver Operating Characteristic, ROC). Določi uspešnost obeh metod (in nariši ROC) za nekaj tipičnih konfiguracij BDT in DNN, pri čemer:

- Študiraj vpliv uporabljenih vhodnih spremenljivk - kaj, če vzamemo le nekatere?
- Študiraj BDT in NN in vrednoti uspešnost različnih nastavitev, če spreminjaš nekaj konfiguracijskih parametrov (npr. število perceptronov in plasti nevronske mreže pri DNN in število dreves pri BDT).

Dodatna Naloga: Implementiraj distribucije iz 'playground' zglede v BDT (lahko tudi RandomForest) in DNN, te distribucije so na voljo v vseh popularnih ML paketih (npr. Scikit...).

2 Teoretični uvod

Dandanes je uporaba različnih algoritmov strojnega učenja (Machine Learning, ML) v znanosti že rutinsko opravilo. Poznamo tri osnovne vrste stojnega učenja:

- Nadzorovano učenje (Supervised learning):
 - Klasifikacija (Classification): sortiranje v različne kategorije.
 - Regresija (Regression): modeliranje oz. 'fitanje' napovedi.
- Nenadzorovano učenje (npr. sam najdi kategorije).
- Stimulirano učenje (Artificial Intelligence v ožjem pomenu besede).

V fiziki (in tej nalogi), se tipično ukvarjamo s prvo kategorijo, bodisi za identifikacijo novih pojavov/delcev/... ali pa za ekstrakcijo napovedi (netrivialnih funkcijskih odvisnosti etc).

ML algoritmi imajo prednost pred klasičnim pristopom, da lahko učinkovito razdrobijo kompleksen problem na enostavne elemente in ga ustrezno opišejo.

Če dodamo malce matematičnega formalizma strojnega učenja: Predpostavi, da imamo na voljo nabor primerov $\mathcal{D} = \{(\mathbf{x}_k, y_k)\}_{k=1..N}$, kjer je $\mathbf{x}_k = (x_k^1, \dots, x_k^M)$ naključno izbrani vektor M lastnosti (karakteristik) in je $\mathbf{y}_k = (y_k^1, \dots, y_k^Q)$ vektor Q ciljnih vrednosti, ki so lahko bodisi binarne ali pa realna števila¹. Vrednosti $(\mathbf{x}_k, \mathbf{y}_k)$ so neodvisne in porazdeljene po neki neznani porazdelitvi $P(\cdot, \cdot)$. Cilj ML metode je določiti (priučiti) funkcijo $h: \mathbb{R}^Q \rightarrow \mathbb{R}$, ki minimizira pričakovano vrednost *funkcije izgube* (*expected loss*)

$$\mathcal{L}(h) = \mathbb{E} L(\mathbf{y}, \mathbf{h}(\mathbf{x})) = \frac{1}{N} \sum_{k=1}^N L(\mathbf{y}_k, \mathbf{h}(\mathbf{x}_k)).$$

Tu je $L(\cdot, \cdot)$ gladka funkcija, ki opisuje oceno za kvaliteto napovedi, pri čemer so vrednosti (\mathbf{x}, \mathbf{y}) neodvisno vzorčene iz nabora \mathcal{D} po porazdelitvi P . Po koncu učenja imamo torej na voljo funkcijo $\mathbf{h}(\mathbf{x})$, ki nam za nek vhodni nabor vrednosti $\hat{\mathbf{x}}$ poda napoved $\hat{\mathbf{y}} = \mathbf{h}(\hat{\mathbf{x}})$, ki ustrezno kategorizira ta nabor vrednosti.

¹...ali pa še kaj, prevedljive na te možnosti, npr barve...

Funkcije \mathbf{h} so v praksi sestavljene iz (množice) preprostih funkcij z (nekaj) prostimi parametri, kar na koncu seveda pomeni velik skupni nabor neznanih parametrov in zahteven postopek minimizacije funkcije izgube.

Osnovni gradnik odločitvenih dreves je tako kar stopničasta funkcija $H(x_i - t_i) = 0, 1$, ki je enaka ena za $x_i > t_i$ in nič drugače in kjer je x_i ena izmed karakteristik in t_i neznani parameter. Iz skupine takšnih funkcij, ki predstavljajo binarne odločitve lahko skonstruiramo končno uteženo funkcijo

$$\mathbf{h}(\mathbf{x}) = \sum_{i=1}^J \mathbf{a}_i H(x_i - t_i),$$

kjer so \mathbf{a}_i vektorji neznanih uteži. Tako t_i kot \mathbf{b}_i , lahko določimo v procesu učenja. Nadgradnjo predstavljajo nato *pospešena* odločitvena drevesa (BDT), kjer nadomestimo napoved enega drevesa z uteženo množico le-teh, tipično dobljeno v ustreznih iterativnih postopkih (npr. AdaBoost, Gradient Boost ipd.).

Pri nevronske mrežah je osnovni gradnik t.i. *perceptron*, ki ga opisuje preprosta funkcija

$$h_{w,b}(\mathbf{X}) = \theta(\mathbf{w}^T \cdot \mathbf{X} + b),$$

kjer je \mathbf{X} nabor vhodnih vrednosti, \mathbf{w} vektor vrednosti uteži, s katerimi tvorimo uteženo vsoto ter b dodatni konstatni premik (bias). Funkcija θ je preprosta gladka funkcija (npr. arctan), ki lahko vpelje nelinearnost v odzivu perceptrona. Nevronska mreža je nato sestavljena iz (poljubne) topologije takšnih perceptronov, ki na začetku sprejme karakteristiko dogodka \mathbf{x} v končni fazi rezultirajo v napovedi $\hat{\mathbf{y}}$, ki mora seveda biti čim bližje ciljni vrednosti \mathbf{y} . Z uporabo ustrezne funkcije izgube (npr. MSE: $\mathcal{L}(h) = \mathbb{E} \|\mathbf{y} - \hat{\mathbf{y}}\|^2$), se problem znova prevede na minimizacijo, kjer iščemo optimalne vrednosti (velikega) nabora uteži \mathbf{w}_i ter b_i za vse perceptrone v mreži. Globoke nevronske mreže (DNN) niso nič drugega, kot velike nevronske mreže ali skupine le-teh.

Že namizni računalniki so dovolj močni za osnovne računske naloge, obstajajo pa tudi že zelo uporabniku prijazni vmesniki v jeziku Python, na primer:

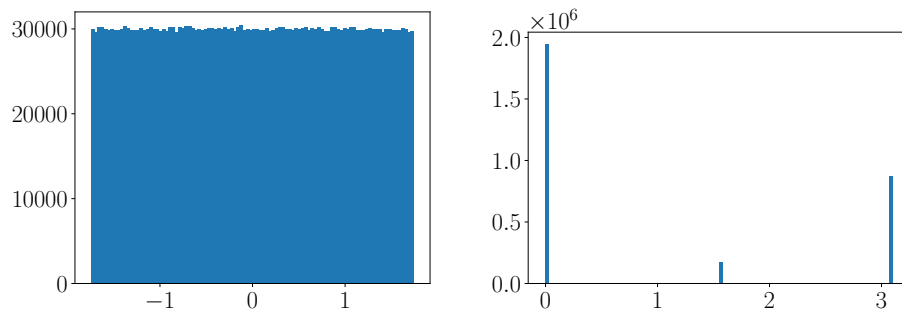
- Scikit-Learn (scikit-learn.org): odprtokodni paket za strojno učenje,
- TensorFlow (tensorflow.org): odprtokodni Google-ov sistem za ML, s poudarkom na globokih nevronske mrežah (Deep Neural Networks, DNN) z uporabo vmesnika Keras. Prilagojen za delo na GPU in TPU.
- Catboost: (Catboost.ai) : odprtokodna knjižnica za uporabo pospešenih odločitvenih dreves (Boosted Decision Trees, BDT). Prilagojena za delo na GPU.

3 Rešitev

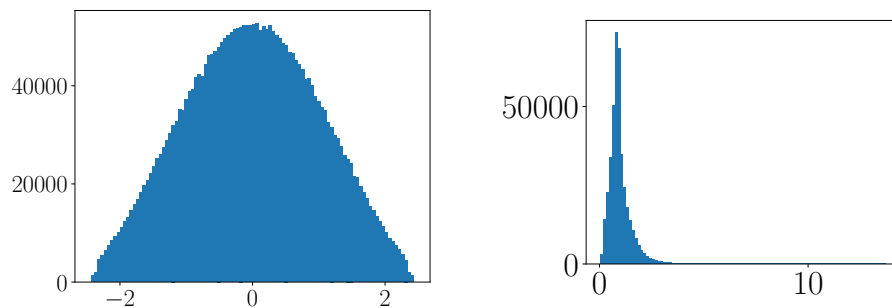
3.1 Podatki

Podani podatki so bili pridobljeni s pomočjo metode Monte-Carlo, ki temelji na napovedih standardnega modela. Na voljo je $11M$ podatkov, 400,000 od teh uporabljamo za učne podatke in 100,000 za testne, če ni definirano drugače. Glavni cilj je naučiti algoritem, da loči med signalnimi procesi, ki proizvedejo Higgsov bozon in tistimi, ki ga ne. Za vsak dogodek je na voljo 28 karakteristik: 21 osnovnih kinematičnih spremenljivk in sedem funkcij teh spremenljivk, ki so izpeljane za prepoznavanje med razredoma. Namen razvoja takega modela je iskanje Higgsovega bozona v eksperimentalnih podatkih, z najdbo katerega potrdimo standardni model.

Na sliki 1 so prikazane porazdelitve za tri kinematične spremenljivke in eno funkcijo kinematičnih spremenljivk. Izbrane karakteristike tudi predstavljajo vse porazdelitve v podatkih in sicer konstantno, diskretno, normalno in Boltzmannovo. Že iz tega lahko ugibamo, da imajo različne karakteristike različno pomembnost pri ločevanju, kar si bolj natančno ogledamo kasneje.

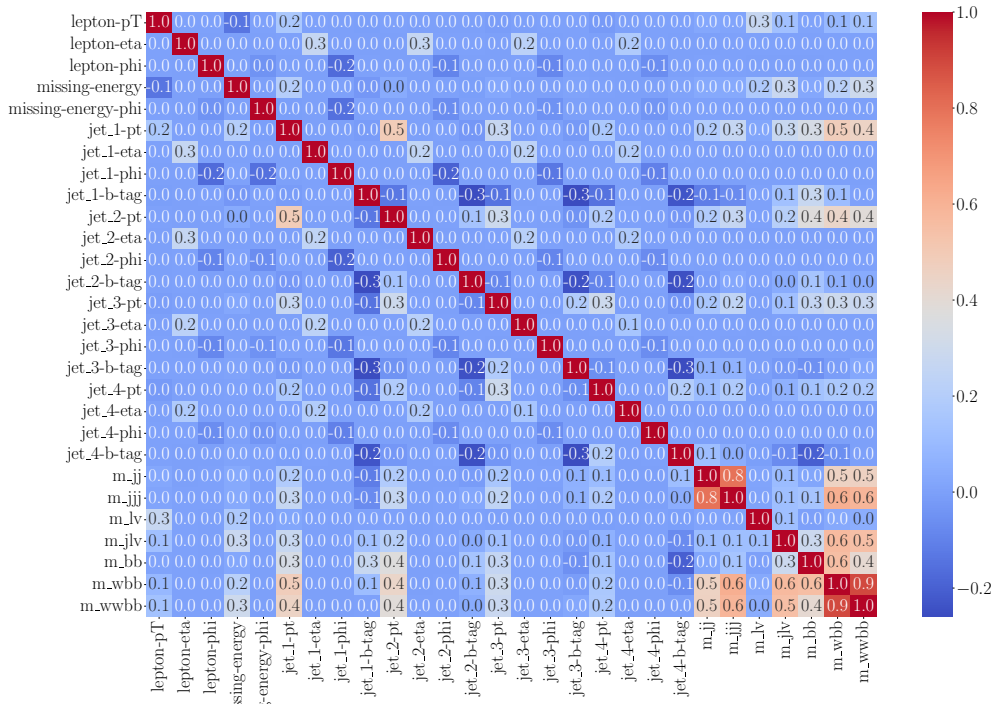
(a) Porazdelitev kinematične karakteristike ‘missing-energy-phi’. (b) Porazdelitev kinematične karakteristike ‘jet-4-b-tag’.

(c) Porazdelitev kinematične karakteristike ‘lepton-eta’. (d) Porazdelitev funkcije kinematičnih karakteristik ‘m-bb’.

Slika 1: Porazdelitve izbranih karakteristik, ki predstavljajo vse tipe porazdelitev v podatkih.

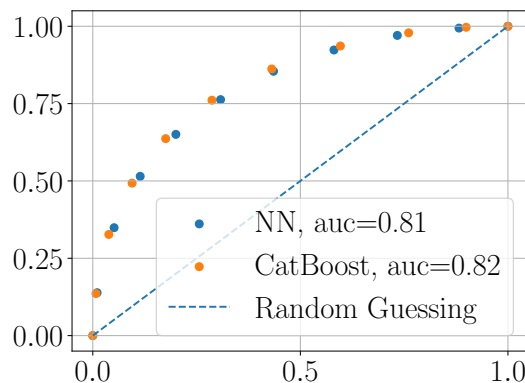
Preden pa začnemo z različnimi metodami strojnega učenja si pogledjmo še korelacijsko matriko med karakteristikami na sliki 2. Večinoma so karakteristike med sabo nekorelirane. Najbolj korelirana sta ‘m-wbb’ in ‘m-wvbb’, z njima pa sta korelirana tudi ‘m-jj’, ter ‘m-jjj’, ki sta tudi zelo korelirana medseboj. Omembe vredna sta tudi ‘jet-1-pt’ in ‘jet-2-pt’, ki sta prav tako korelirana s prej omenjenimi karakteristikama in medseboj. Najbolj negativna korelacija pa je med ‘jet-1-b-tag’ in ‘jet-2-b-tag’.

Slika 2: Korelacijska matrika karakteristik.

3.2 Algoritmi strojnega učenja

K problemu najprej pristopimo s preprosto nevronske mreže in odločitvenimi drevesi. Kot že opisano nevronske mreže delujejo na podlagi minimiziranja funkcij izgube s pomočjo spreminjanja uteži. Odločitvena drevesa pa delujejo z maksimiziranjem informacijskega prubitka s pomočjo ločevanja podatkov. Za ocenjevanje natančnosti modela uporabljamo metriko ‘Area Under Curve’(AUC), ki kot že ime namiguje je ploščina pod krivuljo ‘Receiver Operating Characteristic’(ROC). Za risanje krivulje uporabimo CatBoost s privzetimi nastavitvami in nevronske mreže s pomočjo Tensorflow z dvema plastema po 50 nevronov z aktivacijskima funkcijama ReLU.

Slika 3: ROC krivulja za BDT in osnovno nevronske mreže.

Iz slike 3 opazimo, da sta oba modela primerljiva. Nevronska mreža doseže AUC 0.81, CatBoost pa 0.82 torej sta precej boljša od naključnega ugibanja.

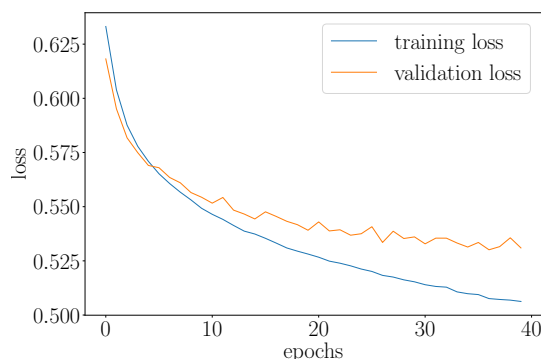
3.2.1 Nevronske mreže

Da izboljšamo rezultate prve preproste nevronske mreže je intuitiven proces, da jo povečamo. Za enkrat obdržimo le dve plasti, a ju povečamo, kot je opisano v tabeli 1.

Plast (tip)	Oblika izhoda	Param #
dense (Dense + ReLU)	(None, 256)	7,168
dense_1 (Dense + ReLU)	(None, 64)	16,384
dense_2 (Dense + Sigmoid)	(None, 1)	65

Tabela 1: Opis plasti modela 1.

Kljub povečanju modela je AUC ostal enak 0.81. Spomnimo se, da je osnovna vloga nevronske mreže minimiziranje funkcije izgube, da bolje razumemo kaj se je zgodilo narišimo kako se spreminja funkcija izgube učenja in validacije na sliki 4. Opazimo, da se validacijska funkcija izgube okoli desetega epoha loči od funkcije izgube učenja. Ta pojav se imenuje 'overfitting' in se zgodi, ko je nevronska mreža dovolj velik, da si 'zapomni' točne karakteristike vhodnih podatkov.

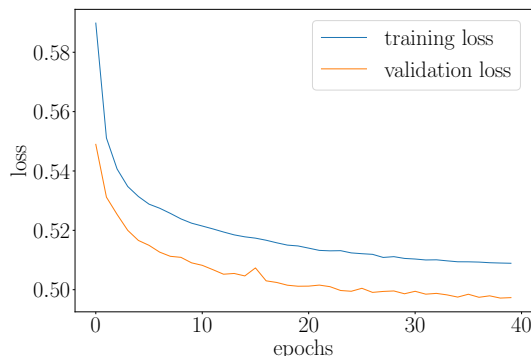
Slika 4: Funkcija izgube učenja in validacije modela 1.

V izogib temu pojavu dodamo nevronske mreži tako imenovano plast ‘Dropout’, ki med učenjem naključno izklopi del uteži in s tem prepreči, da nevronska mreža uporabi specifične uteži za specifične izhode. Poleg tega dodamo še plast ‘BatchNormalization’, ki normalizira in centrirata podatke okoli nič in doda dva nova parametra za učenje, ki popravita morebitno škodo, ki smo jo storili z normalizacijo. Točen vrstni red plasti je na voljo v tabeli 2.

Plast (tip)	Oblika izhoda	Param #
BatchNormalization	(None, 28)	112
Dense + ReLU	(None, 256)	7,168
BatchNormalization	(None, 256)	1,024
Dropout	(None, 256)	0
Dense + ReLU	(None, 64)	16,384
BatchNormalization	(None, 64)	256
Dense + Sigmoid	(None, 1)	65

Tabela 2: Opis plasti modela 2.

Kot je razvidno iz slike 5 je to rešilo problem ‘overfittanja’ kot nam pove tudi AUC, ki se je rahlo izboljšal na 0.835. Zanimiva opazka na novem grafu pa je, da je funkcija izgube učenja večja od validacijske. Intuitivno in tudi običajno praktično sta velikosti ravno obratni. Razlog za to spremembo je v plasti ‘Dropout’, ki deluje le med učenjem. Pri izračunu validacijske funkcije izgube so namreč vključene vse uteži in s tem nevronska mreža deluje bolje oziroma ima manjšo funkcijo izgube.

Slika 5: Funkcija izgube učenja in validacije modela 2.

V naslednjem koraku povečamo število plasti nevronske mreže. To omogoči več zaporednih operacij na podatkih in poveča kompleksnost učenja. Tako pripravimo model v tabeli 3 in pridemo do rezultata AUC 0.84. Razlog v majhnem uspehu je pomanjkanje podatkov potrebnih za velikost mreže. Za nadaljnje primere povečamo količino učnih podatkov na 5M in testnih na 500,000. To precej podaljša hitrost učenja in po 1000 epohih se ustali na AUC 0.865 že po 100 epohih pa je na 0.86.

Plast (tip)	Oblika izhoda	Param #
BatchNormalization	(None, 28)	112
Dense + ReLU	(None, 256)	7,168
BatchNormalization	(None, 256)	1,024
Dense + ReLU	(None, 128)	32,768
BatchNormalization	(None, 128)	512
Dropout	(None, 128)	0
Dense + ReLU	(None, 64)	8,192
BatchNormalization	(None, 64)	256
Dense + ReLU	(None, 64)	4,096
Dense + Sigmoid	(None, 1)	65

Tabela 3: Povzetek arhitekture modela 3.

Preden si pogledamo še nevronske mreže uporabljeno v članku [4] dodamo modelu 3 avtoenkoder. Avtoenkoder je nevronska mreža sestavljena iz treh komponent, prva je enkoder, kompresnik in dekoder. Prva plast sprejme za vhod podatke za učenje, ki so nato kompresirani na definirano velikost, ponavadi manjšo od števila vhodnih karakteristik. Dekoder nato kompresirane podatke poskuša čim bolj približati vhodnim. Za treniranje avtoenkoderja je potrebno tudi uporabiti funkcijo izgube ‘mean square error’, ki je kvadrat razlike med vhodom in izhodom. Ko končamo s treniranjem avtoenkoderja, uporabimo enkodersko komponento, s katero kompresiramo vhodne karakteristike, kar nato podamo preostanku modela.

Ta pristop z autoenkoderjem v tabeli 4, kjer kompresiramo na velikost 15, se ni izkazal za preveč uspešnega in je vrnil vrednost AUC 0.826, ki je precej manjša od prejšnje. Iz tega lahko privzamemo, da kompresiranje ni bilo preveč učinkovito, ter smo izgubili nekaj informacije.

Plast (tip)	Oblika izhoda	Param #
Input	(None, 28)	0
BatchNormalization	(None, 28)	112
Dense + ReLU	(None, 50)	1,450
BatchNormalization	(None, 50)	200
Dropout	(None, 50)	0
Dense + ReLU	(None, 15)	765
BatchNormalization	(None, 15)	60
Dense + ReLU	(None, 50)	800
BatchNormalization	(None, 50)	200
Dropout	(None, 50)	0
Dense + Sigmoid	(None, 28)	1,428
Output	(None, 28)	0

Tabela 4: Povzetek arhitekture autoencoderja.

Za zaključek poglavja o nevronskih mrežah implementirajmo še nevronske mreže iz članka [4]. Ta je implementirana v knjižnici ‘pylearn2’, ki ni več vzdrževana zato jo prepišemo v ‘tensorflow’. Glavna razlika med do sedaj treniranimi mrežami in to iz članka je uporaba aktivacijske funkcije ‘tanh’ namesto ‘ReLU’. Sama mreža pa je tudi precej večja, z vsemi skritimi plastmi velikosti 300. Natančna arhitektura je na voljo v tabeli 5. V članku poročajo o doseženem AUC 0.885 s treniranjem mreže za 400 epohov se k temu približamo z 0.875, kar je tudi najboljši rezultat od vseh dosedanjih mrež.

Plast (tip)	Oblika izhoda	Param #
Dense + tanh	(None, 300)	8,700
Dense + tanh	(None, 300)	90,300
Dense + tanh	(None, 300)	90,300
Dense + tanh	(None, 300)	90,300
Dense + Sigmoid	(None, 1)	301

Tabela 5: Povzetek arhitekture modela 4.

3.2.2 Odločitvena drevesa

Za analizo delovanja odločitvenih dreves uporabimo knjižnico H2O, ki ponuja funkcijo ‘AutoML’, ki omogoča preprosto primerjavo več oblik strojnega učenja in iskanje optimalnih parametrov. V tabeli 6 je podana metrika AUC za najboljše modele posameznih algoritmov, ki vsi temeljijo na odločitvenih drevesih. Za najboljšega za dani primer se je izkazal ‘Gradient Boosting Machine’ takoj za njim ‘XGBoost’ in kot zadnji ‘Random Forest’. Imajo pa pričakovano vsi modeli relativno podobne rezultate.

Algoritem	AUC
GBM	0.8220
XGBoost	0.8151
DRF	0.8038

Tabela 6: AUC algoritmov najboljših modelov iz ‘H2O AutoML’.

Ta primerjava med modeli pa seveda ni najboljša, saj funkcija ‘AutoML’ ne garantira najboljšega modela vsakega algoritma. Za boljšo primerjavo pristopimo k problemu s tako imenovanim ‘GridSearch’ algoritmom, ki za en algoritem primerja različne vhodne parametre. Za algoritem ‘RandomForest’ smo dobili pričakovane rezultate, kjer ‘AUC’ narašča najprej z globino dreves, sekundarno pa še s številom dreves. Izkazal pa se je tudi za najhitrejši algoritem, ki je vse kombinacije preveril 4min 27s. Algoritma ‘XGBoost’ ter ‘Gradient Boosting Machine’ pa sta vrnila precej nenavadne rezultate. Pri algoritmu ‘XGBoost’ se je za najboljšo izkazala iteracija z najmanjšo globino in največjim številom dreves. Za najslabšo pa najglobja z najmanj drevesi. Bil pa je tudi najpočasnejši algoritem, ki je potreboval za vse kombinacije 13min 31s. ‘Gradient Boosting Machine’ se je ponovno kot pri ‘AutoML’ izkazal za najboljšega z rahlo izboljšanim rezultatom. Vrstni red globine pa je še precej bolj zanimiv tokrat je namreč srednja globina na prvem mestu, najglobja na drugem in najbolj plitka na zadnjem. Uporabljen algoritem pa je našel tudi nekaj števil dreves izven specificiranih vrednosti kot na primer najboljšo vrednost s 107 drevesi. Za vse možne kombinacije pa je potreboval 6min 24s.

max_depth	ntrees	AUC
5.0	250.0	0.8169
5.0	200.0	0.8163
10.0	50.0	0.8154
10.0	100.0	0.8150
5.0	150.0	0.8148
15.0	250.0	0.8143
10.0	150.0	0.8136
15.0	200.0	0.8129
5.0	100.0	0.8127
10.0	200.0	0.8120
10.0	250.0	0.8108
15.0	150.0	0.8103
5.0	50.0	0.8074
15.0	100.0	0.8072
15.0	50.0	0.8044

max_depth	ntrees	AUC
10.0	107.0	0.8235
10.0	107.0	0.8235
10.0	107.0	0.8235
10.0	100.0	0.8231
15.0	250.0	0.8228
15.0	200.0	0.8217
15.0	150.0	0.8205
15.0	100.0	0.8191
10.0	50.0	0.8178
15.0	50.0	0.8158
5.0	240.0	0.8146
5.0	200.0	0.8133
5.0	150.0	0.8109
5.0	100.0	0.8066
5.0	50.0	0.7978

max_depth	ntrees	AUC
15.0	250.0	0.8046
15.0	200.0	0.8043
15.0	150.0	0.8038
15.0	100.0	0.8033
15.0	50.0	0.8012
10.0	250.0	0.7865
10.0	200.0	0.7863
10.0	150.0	0.7860
10.0	100.0	0.7858
10.0	50.0	0.7841
5.0	250.0	0.7526
5.0	200.0	0.7526
5.0	150.0	0.7522
5.0	100.0	0.7518
5.0	50.0	0.7504

Tabela 7: Algoritem ‘XGBoost’ iz knjižnica ‘H2O’

Tabela 8: Algoritem ‘Gradient Boosting Machine’ iz knjižnice ‘H2O’

Tabela 9: Algoritem ‘RandomForest’ iz knjižnice ‘H2O’

Tabela 10: Vrednosti AUC algoritmov kot izhod ‘GridSearch’.

Algoritem ‘CatBoost’, ki smo ga uporabili na začetku pa ni na voljo v knjižnici ‘H2O’ zato za primerjavo poženemo še ta algoritem na prej določenih parametrih. Opazimo, da so vrednosti AUC za približno 0.05 manjše od ostalih algoritmov. Spreminjanje AUC s parametroma pa je podobno tistemu algoritma ‘RandomForest’, ki intuitivno narašča z velikostjo in številom dreves.

max_depth	ntrees	AUC
15	250	0.7500
15	200	0.7486
15	150	0.7466
15	100	0.7434
10	250	0.7390
15	50	0.7380
10	200	0.7376
10	150	0.7355
10	100	0.7321
10	50	0.7265
5	250	0.7216
5	200	0.7198
5	150	0.7180
5	100	0.7148
5	50	0.7088

Tabela 11: Vrednosti AUC, algoritma ‘CatBoost’ pri različnih parametrih.

3.2.3 Izbira karakteristik

Pomemben del vsake algoritma pa je seveda razumevanje kako algoritem deluje. Dobra metrika za izračun tega je pomembnost karakteristik, ki je ponavadi že na voljo kot vgrajena funkcija pri odločitvenih drevesih. Pri nevronske mrežah potrebujemo vložiti malo več truda in uporabiti PermutationImportance, ki premeša vrednosti ene karakteristike in s padcem izbrane metrike določi pomembnost. Iz tabel 12 in 13 je razvidno, da je večina karakteristik nepomembnih za klasifikacijo. Iz tega lahko zaključimo, da za klasifikacijo zadošča že le nekaj karakteristik. Za primer zadošča tudi že vse karakteristike, ki imajo pomembnost večjo od 0.005.

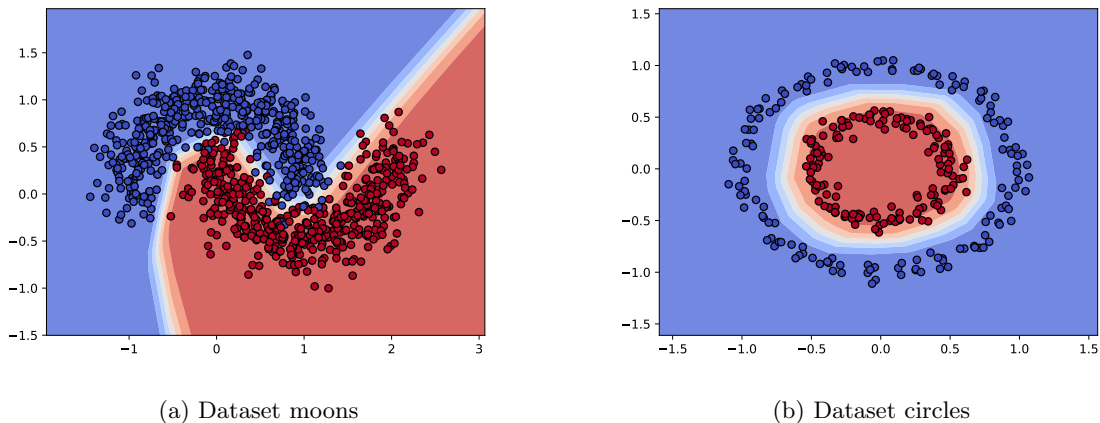
Karakteristika	PermutationImportance	Karakteristika	CatBoost Importance
m_wvbb	0.2442	m_bb	0.2331
m_bb	0.2189	m_wvbb	0.1585
m_vbb	0.1657	m_vbb	0.1023
jet_1-pt	0.0661	m_jjj	0.0943
m_jjj	0.0524	m_jlv	0.0829
m_jlv	0.0433	jet_1-pt	0.0767
lepton-pT	0.0298	lepton-pT	0.0568
m_jj	0.0236	m_jj	0.0350
missing-energy	0.0206	missing-energy	0.0333
jet_2-pt	0.0165	jet_2-pt	0.0228
m_lv	0.0077	lepton-eta	0.0143
jet_1-b-tag	0.0060	jet_1-b-tag	0.0124
jet_3-pt	0.0054	jet_3-pt	0.0121
jet_4-pt	0.0043	m_lv	0.0112
jet_3-b-tag	0.0041	jet_1-eta	0.0111
jet_4-b-tag	0.0036	jet_4-pt	0.0101
jet_2-b-tag	0.0031	jet_2-eta	0.0060
lepton-eta	0.0006	jet_3-eta	0.0056
jet_2-eta	0.0002	jet_2-b-tag	0.0051
jet_3-eta	0.0002	jet_3-b-tag	0.0047
jet_4-eta	0.0002	jet_4-b-tag	0.0047
jet_1-eta	0.0001	jet_4-eta	0.0044
jet_3-phi	0.0000	jet_3-phi	0.0006
jet_2-phi	0.0000	jet_2-phi	0.0005
missing-energy-phi	0.0000	missing-energy-phi	0.0005
lepton-phi	0.0000	lepton-phi	0.0005
jet_4-phi	0.0000	jet_4-phi	0.0004
jet_1-phi	0.0000	jet_1-phi	0.0002

Tabela 12: Pomembnost karakteristik nevronske mreže s ‘PermutationImportance’

Tabela 13: Vgrajen ‘Feature Importance’ algoritma ‘CatBoost’.

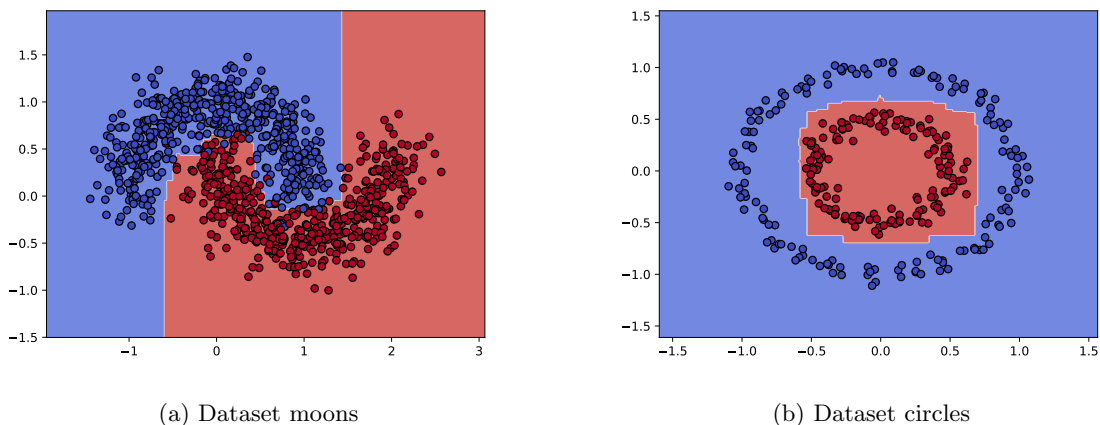
3.2.4 Odločitvena meja

Za konec narišemo še odločitvene meje za CatBoost in nevronske mrežo. Za namen tega si izberemo dva ‘playground dataseta’ imenovana ‘moons’ in ‘circles’. Za nevronske mrežo opazimo postopen prehod med klasificiranimi razredoma. V ‘datasetu moons’ v spodnjem delu, kjer ni več na voljo podatkov presentljivo mejo tudi obdrži ukrivljenost.

Slika 6: Odločitveni meji nevronske mreže.

Pri algoritmu ‘CatBoost’ je odločitvena meja precej bolj ostra in ni prehodnega območja primerljivega s tistim pri nevronske mreže. Rahlo nenavadna je tudi oblika odločitvene meje rdečega razreda, ki spominja bolj na kvadrat kot pa na krog h kateremu močno namigujejo podatki.

Slika 7: Odločitveni meji algoritma ‘CatBoost’.

4 Zaključek

V tej nalogi smo se spoznali z osnovami strojnega učenja na primeru klasificiranja Higgsovega bozona od šuma. Problem smo obravnavali z različnimi konfiguracijami nevronske mreže in z implementacijo odločitvenih dreves ‘CatBoost’ in nato še z implementacijami iz knjižnice ‘H2O’, ki omogoča lažjo primerjavo algoritmov.

Za konec pa prilagam še članek o iskanju invariant s strojnimi učenjem, ki je služil kot inspiracija za moj trenutni projekt. Ideja nevronske mreže je, da za funkcijo izgube uporabiš varianco, katere definicija je rahlo spremenjena z naključnim šumom, da nevronska mreža najde netrivialne invariante iz podanih podatkov.

Literatura

- [1] Aurélien Géron. *Hands-on machine learning with Scikit-Learn, Keras, and TensorFlow : concepts, tools, and techniques to build intelligent systems*. O'Reilly Media, Inc, Sebastopol, CA, 2019.
- [2] Liudmila Prokhorenkova, Gleb Gusev, Aleksandr Vorobev, Anna Veronika Dorogush, and Andrey Gulin. Catboost: unbiased boosting with categorical features, 2017.
- [3] Tianqi Chen and Carlos Guestrin. Xgboost. *Proceedings of the 22nd ACM SIGKDD International Conference on Knowledge Discovery and Data Mining - KDD '16*, 2016.
- [4] P. Baldi, P. Sadowski and D. Whiteson, *Searching for Exotic Particles in High-Energy Physics with Deep Learning*, Nature Commun. **5** (2014) 4308 doi:10.1038/ncomms5308 [arXiv:1402.4735 [hep-ph]].